TÖREDÉKEK A VÁROS ZENEI ÉLETÉBŐL

(a visszaemlékező személye ismeretlen, az felidézett események esetlegesek)

1955. május 26-án Csete Béla népművelési csoportvezető már arról számolt be, hogy „Balogh Lánlóné lelkes és jó szakmai munkája eredményeképpen legutóbb egy sikeres hangverseny állt 2-i a Zeneiskola. Honáteme: Mielőbb szükséges a Zeneiskola megfelelő elhelyezése és bútorral való ellátása. Személyi problémák is nehezítettéz a munkát. Ezeket a Népművelési Minisztérium Zenoktatási osztálya illetékeseinek lehevásával sikerült megoldani. Az első nyilvános hangverseny műsorán a következő számok szerepeltek.

A muntérium illetékesei a városi tanácsot is felkeresték. Kértét, hogy nyújtson segítséges az épület helyiségeinek rendbehozatalához és megfelelő bútorok biztosításához. A bútorok közül több csak kölcsönként volt az iskolánál. Az épület helyenként életveszélyes volt a meglazult plafonvakolat miatt. Ezek az állapotok nem csak a zeneiskolára voltak jellemzőek, hiszen meg a Népművelési csoport vezetője is arról panaszkodott, hogy igen szegyen elhelyezésben dolgoznak „Nincs irógépük sem", ami ugyancsak megnehezíti a munkát.

A városban 1 fúvószenekar, 3 öntevékeny népi zenekar és 8 táncszenekar működött 1955 nyarán. Szervezés alatt állt egy szalonzenekar és egy ettező fúvószenekar. Ebben az időszakban azért is fontosnak tartottát csak szinvonalas zenekának előadását, mert rossz zenével „férkőzhet be legjobban az ellenség a „társadalmi munka" leple alatt a fiatalság szellemi, erkölcsi életébe." (1955. aug. 18-i vb. u. jelentése)

—— , ——

Hogy az a segítség mire, milyen erkölcsre, módoratokra vonatkozik, akkor külön utalás nem történt.

Pedig jó zenésekre nagy szükség volt, mert „a várostánczene ellátottsága, szervezeti felépítettsége nivoslan" volt.

Október hónapban a már nyilvántartott zenesek közére ny Működési engedélyeket bocsátottak ki. November 1-től belgyődéjas tanúnyi dervényt csak egy engedélyeztek, ha a zenekar minden egyes tagja működési engedéllyel rendelkezik. „Ezzel elejét vesik az annyi is büntetendő zenei kontárkodásnak."

A zeneiskola igen rom állapotban vette át a helyiségeket, a korábbi bérlőtől a begyűrípari vállalattól. A zenekar elhelyezése megtörtént, berendezése azonban egyáltalán nem olyan, mint lennie kellene.

A zeneoktatás alapjában véve _____ től kezdődött meg. A hangszeres oktatás ~~[illegible]~~ ban kéntvevőknáma következő volt:

	zenetanár:
	—"—
	—"—
	—"—
	—"—

A városban 1954. októberében

a Kohán Szakszervezet keretében 4 zenekar és 4 énekkar működött,

az Építők Szakszervezetéhez 1 " és 1 " tartozott

a Bartók Béla Kulturházban 1 kamaraegyüttés működött.

—.—

1954. szept. 30.-án a VB. előtt Sajátbi István a Nagymunkáti Ontalyverehőt számolt be.
4 zenekar és 4 énekkar működött. A Murem, könyvtár és zeneiskola elhelyezése igen sok gondot okozott.
A zeneiskola a Görbe u 1/a. sz. lakóépület II. emeleti helyiségeit kapta meg. A III. emeletet a zeneiskola tanáraimak lakásokat biztosítottak. A szükséges átalakítási munkálatokat a lakásharbantartó tt végezte.
A zeneiskola előtanárai:

A kezdeti időszakban sok nehézség jellemezte az iskola munkáját.

Nem véletlen, hogy a városi tanács vb-án ~~[illegible]~~ olyan álláspontra helyezkedett, hogy a Városi Zeneiskola munkáját a jövőben sokkal jobban kell elősegíteni."

1954. nov. 4-i vb. jkv. 20.

1954, aug. 20. Mendrás – Parant találkozó. Zenés ébrentő Óvárosban, a város belterületén, a Radacban és Déli városban. A területet autóval járta le az Építők Fúvós zenekara, Dobrik Zoltan vezényelt. De. 11-től Martin acélmű avatása, majd térzene az Óvárosban a tanácsháza előtt.

Du. 14 órától az óvárosi trek, egyeni gardalkochák és a Népiegyüttes zenés felvonulása következett. A felvonulást az Építők Fúvós zenekara,
a Ilomúfféle népizenekar,
a Rácz zenekar és
a Népiegyüttes Szalai féle népizenekara kísérte.

~~1953. szeptember 2-án Filó Dezsőné a Megyei Tanács VB. elnökhelyettes, hogy Berecz elvtársat jó munkája eredményeképpen a Minisztertanács Elnöki Tanácsok Titkárságához rendeltek fel szolgalattétebe. Budaliniváros Tanácsának élére Tapolcsai Jenő elvtársat jelölték, aki a legközelebbi tanácsülésen történő megválasztásáig a v. b. elnöki teendőket ellátja.~~

V.T. vb. ü. fv. 1953. szept. 2.

~~A szeptember 24-i tanácsülésen a tanácstagok „Tapolcsai Jenő tanácstagnak való lehivásakor" horrájarultak, vb tagnak és a vb elnökénk megválasztottak.~~

Erre az időszakra esett a dunaujvárosi Állami Zeneiskola igazgatójának, Balogh Lánlónénak a kinevezése. Az ~~itt~~ intérnimy működését a Görbe u. 1/a. sz. épületben kezdte meg. A kinevezésről egy 1953. szept. 16-i vb ülési jegyzőkönyvből szerezhetünk tudomást, ahol a jelenlévők nevei közt utolsóként szerepel „Balogh Lánlóné a zeneiskola igazgatója.

A zeneiszolával szemben alapvető célkitűzés volt: ~~[illegible]~~ segítse elő azt, hogy a zenei alapmuvelség minél szélesebb körben [illegible] kiszerezése. Dunaujvárosban kezdettől fogva nem a művészképzés [illegible] a elsődleges, hanem zenét értő és szerető, minél szélesebb „aj közönség" kimüvelése.

A város zenei életében kedvező változást jelentett az a körülmény, hogy Budapestről lejött Sztáhay Endre elvtárs, ~~aki~~ aki az énekkarokat és zenekart irányítja." A szinjátszókkal ugyanúgy Budapestről érkezett Horváth Jenő foglalkozott. Segítségükkel 1952 ~~máj~~ majus 1-re létrejött a „Sztálinváros Építői" nevet viselő munkaegyüttes.

~~1953. máj 7-én a Városi Tanács oktatási és Népművelési osztálya vezetőelőterjesztése, Sófalvi István az általános iskolai oktatás helyzetéről tanácskozott. Két iskola volt akkor, Óvárosban a Bárdi Mátyás, [illegible] a Vasvári Pál általános iskola. Működött már a Kohászati Technikum és a MTH iskola (munkásiskola).~~

1953 August. 19-én Bokor Rózsa ~~tag~~ osztályvezető arról tájékoztatta a Városi Tanács Végrehajtó Bizottságát, hogy — szószerint idézve — „A napokban kaptunk értesítést az ősszel induló zeneiskolánk igazgatójának kinevezéséről. Folyamatban van a zeneiskola tanárainak kinevezése is."

[jkv 82. o. 1953. III.]

Hangoztatta, hogy a szeptember 1-ével belépő" művészeti dolgozóknak feltétlenül lakást kell biztosítani. A város érdeke, hogy letelepedjenek itt olyan képzettségű embereket, akik idővel az új város kulturéletének hangadói-va válnak. Letelepedésük időszerű azért is, hogy a kohászokkal, vasasokkal együtt ők is otthonukká érezzék Sztálinvárost. A hetenként 2-3 szor lejárogató budapesti művészeti dolgozókkal korántsem tudjuk kulturéletünk hiányosságait felszámolni.

~~A ke~~ Minisztériumi szinten olyan véretlenet lehetett tapasztalni, hogy „nevelni kell kádereket," meg hogy „nehezen jönnek le Sztálinvárosba."

A kulturmunkának számos nehézsége volt az ötvenes évek elején: A fúvószenekar pincében próbál, az énekkar egy ebédlőnek használt barakkban.

[redacted] bányászattól zenei életből, zenei kolai oktatástól még nem beszélhetünk.

A Városi Tanács October 22-én tartotta első ünnepi tanácsülését az újvárosban. Tizenegytanácstag vólalt fel kulturhelyi témakörben.

A zene és a tánc csak olyan értelemben foglalkoztatta a közvéleményt, hogy " mig a nyár folyamán a büffé kerthelyiségének táncparkettján a jampecek időnként el-elringatták multba néző dekadens táncaikat, ma már mind a két kulturotthonban / Petőfi Sándor és József Attila Szakszervezeti kulturottonok...../

tánctanár vezetésével tánciskola nyilt meg, hol dolgozóink százan, százötveven vesznek részt.

Az épitkezéseken dolgozók azonban nemcsak a dekadens táncok mozgatták meg. Az ~~Sztálinvárosi~~ épitőmunkások szerették a zenét, többségükben muzikálisak voltak, habár a zene iránti érdeklődésük, fogékonyságuk még igen alacsony szinvonalon mozgott. Dunapentele 1951. november 7- től Sztálinváros lett.
Annak ellenére, hogy távolról sem lebecsülendő lelkesedéssel és igyekezettek foglalkoztak az illetékesek a város kulturális életének magasabb szintre emelése érdekében, ezt a törekvést nem kisérték látványos eredmények. Ma már csak emlékezetben élnek a hirhedt italboltok, különösen a Béke téren volt Késdobáló, a Gorkij tér sarkán a 103-as, meg a barakktábori büfék, d e ezek mindig népesek voltak, gyakran olyan jelenetek szinhelyei, amelyek a filmek vadnyugati képeit idézték.

Az együttes muzsikálás csirái azonban már benne éltek az 1951.ben már müködött 32 tagu fuvószenekarban, 4 tánczenekarban, 5 népi zenekarban, továbbá az év végén alakult első furulya és citera együttesben.

Városi Tanács OB ülési jegyzőkönyve 1951. dec. 15.

Kapcsolatban álltak a népi tánccsoportok is a zenekarokkal. Ezeknek a táncscsoportoknak a száma feltünően magas volt. ~~Idősyó~~ Egy 32 tagu népi együttese volt az Épitők Szakszervezetének. Ezen kivül az épitkezés területén még 9 táncbrigád alakult egyenként 6-8 fővel.

A gépgyár dolgozóiból alakult egy énekkar 1951 végén .

Két nemzetiségi kulturcsoport is müködött , egyik görög,a másik délszszláv.

Említést kell tenni arról is, hogy ugyszólván minden vállalatnál szerveződtek csasztuska brigádok. Vitatható szinvonalu aktuális strófákkal buzditották a dolgozókat minél nagyobb teljesitmények elérésére, békekölcsön jegyzésre, népszerüsitették a legjobb eredményeket elért személyeket, brigádokat, illetve kigunyolták azokat, akik a munkában lemaradtak, selejtet gyártottak,vagy éppen a munkafegyelem előirásait nem tartották be.

A jelenés szerint

" A Dunai Vasmü épitkezés kulturmunkáját kezdettől fogva a tömegszervezetek, lesősorban a Központi Ü.B. és a DISZ Bizottság szervezte. Az épitésvezetőség, a NEB az épités ütemét figyelembe véve biztositotta a kulturnevelési feladatokhoz szükséges helyiségeket és kulturális eszközöket. Jelentős az az anyagi segitség, és beruházás, mit az Üzemi Bizottság, a Népmüvelési Minisztérium és a Központi Technológiai Könyvtár adott Dunapentele kulturális fejlesztésére."

A jelentés már a beveztőjében utal a nehézségekre:

" Szocialista városunk most erősödik. A kulturmunkánk nem tud mindig lépést tartani az épités gyors ~~fejlődés~~ üzemével. Napontja ujabb munkások jönnek, ill. a fluktuáció folyamán cserélődnek. A kulturmunk területe nagyon sok dolgozó számára ismeretlen, mert az nincs eklő szervezeti alapokra épitve."

A kulturmunkában alapvetően fontos szerepet tulajdonitottak kezdettől fogva a termelési agitációnak, annak, hogy " munkahelyenként kulturbrigádokat szervezzenek, melyek kultur~~munka~~ akciós müsoraikon keresztül segitsék elő a munkahelyeken a munkaverseny kiszélesitését, a munkafegyelem megerősitését."

Az éplülő város zenei életére utal az a határozati javaslat , amely " Müvészeti munkaközösségek szervezésére"vonatkozott.

Ennek feladatát ugy fogalmazták meg, hogy , e szervnek kell "összefogni és irányitani a NEB, a Szakszervezet és a Népmüvelési Minisztréium által függetlenitett szakembereket / 1 képzőmüvész, 2 zenetanár, 1-2 karvezető, jul. 15-től 1 tánctanár, 1 fő szinmüvészeti főiskolai hallgató "

% Ezek a müvészek tanitják és vezetik a központi müvészegyüttest és a klubszobákban alakuló müvészeti köröket. "

1951. augusztus 11-én megtartott végrehajtó bizottsági ülésen már arról szeámolt be a Népmüvelési osztály vezetője, hogy az épitkezés " Üzemi Bizottságának van központi tánccsoportja és zenekara. "Ez alapja egy üzemi népiegyüttesnek"

Javasolta, hogy " az Üzemi Bizottság a fenti csoportok mellé szervezzen énekkart és szinjátszócsportot "

Augusztus 18-án már az Oktatási és népmüvelési osztály beszámolóját vitatta meg a végrehajtó bizottság. Hogy az osztály mennyire nem volt még gazdája a területének, arra jellemző, hogy csak a NEB rendelkezéseinek végrehajtására szoritkozott.

Az osztályvezető jelentette a végrehajtó bizottságnak, hogy

" A NEB vezetősége szóbelileg értesitett, hogy az ősz folyamán a Dunai Vasmü területén meg kell nyitni az ujiskolát, uj óvodát , és a napköziotthont. "

"Az Közoktatásügyi Minisztérium intézkedése folytán az uj iskolában 6 tantermet padokkal már elláttunk, az óvoda részére pokrócokat kaptunk. Gondokodás történt az uj iskolához nevelők kinevezésére is. Eddig 2 testnevelő tanár, egy gyakorló éves, és egy kinevezett nevelő jelentkezett szolgálattételre"

Az elkészült lakóházak, kulturházak Dél-Dunántúl baráthatóban készültek, abban az időpontban, amikor a város

A vasmű és város építése hamarosan országos közüggyé vált, az érdeklődés homlokterébe került. Az egykori Dunapentele népességszáma 3949 volt az építkezést kezdetén. 1951. januárjában már 9494-en dolgoztak a város és vasmű építésén. Ez a szám az év végére 15000-re emelkedett. (1)

Ebben az időszakban sajátos jellege volt annak az egén ország területéről ide verbuválódott építő közösségnek, mely sajátjának érezte már az elére eredményeket. A sokszor emberfeletti nehéz körülmények között végzett munka során egy-egy munkahely, vagy brigád tagjai szoros és tartós kapcsolatba kerültek egymással. Ez a kapcsolat tartósnak bizonyult a „hőskortól" kezdve, él és elevenen hat ma is.

A Minisztertanács 1951 március 31-én hozott határozatával Dunapentele községet, varossá nyilvánította. A Városi Tanács 1951 május 18-án alakult meg. ~~Első elnöke Berecz Bertalan lett.~~

A Városi Tanács az első években a községi tanács feladatkörébe tartozó feladatokat ~~[illegible]~~ látott el, a begyűjtés szervezése, a közadók beszedése képezte a legfőbb teendőket. ~~Ezeken kívül bizonyos, tanácsi vállalatok alapításával kapcsolatos munka is jelentkezett, elsősorban a lakosság ellátását szolgáló vállalatok célzó profilokkal (Kenyérgyár, Víz- és Csatornaművek, Kertészeti V., Köztisztasági V., Általános Gépjavító V., Kiskereskedelmi Vállalat, Ingatlankezelő Vállalat, Vendéglátóipari Vállalat stb.).~~

A kulturális élet kérdéseivel a Városi Tanács Végrehajtó bizottsága első üben 1951. ~~augusztus 14-i~~ junius 22-i ülésén foglalkozott. ~~Kórzán Lánló népművelési ontányvezető~~

Az ülésen részt vett többek közöt Eszterág Albert a Népművelési Minisztérium kiküldöttje, Libor István a DISZ. Bizottság agit. prop tisztára is. (2)

A második világháboru romjainak eltakarítása, a háborus károk felszámolása követően elsőleges cél volt az ország szocialista átalakítása. Ennek nélkülözhetetlen előfeltételét a párt- és állami vezetés a hazai nehéripar gyors ütemű fejlesztésében határozta meg.

E célnak megfelelően a Párt és a Kormány 1949-ben határozatot hozott egy új vaskohászati kombinátnak, a Dunai Vasműnek és a hozzá tartozó városnak építéséről. ~~A munkálatok eredetileg Mohács térségében 1949 őszén hozatottak el. Az Ötvenes években déli szomszédunkkal kedvezőtlenül alakult külpolitika miatt és egyéb gazdaságossági szempontok alapján a kombinát [illegible] helyét [illegible] kellett kijelölni. Több alternatíva jött tekintetbe, melyeknek mérlegelése után az a vélemény alakult ki, hogy a Vasmű és város létesítésére legjobban Dunapontele község közelsége felel meg.~~

1950. májusában a pentelei gemiszon megjelentek a Magyar Nemzeti Gyárépítési Vállalat dolgozói, kitűzők, kabikusok, kőművesek, ácsok, talán ha szúrán. A Nehéripari Beruházó Vállalat irányításával megkezdődtek a magyarányú földmunkák, az emberek, gépjárművek, kordélyos lovak vízszolgálása a földdel. Ellőkés felvonulási épületek és az ideiglenes munkásszállásul szolgáló barakkok épültek. ~~A kombinát megvalósítása a hozzá tartozó város építésevelkezdődött, s az elkészülés első lakóházakat ideiglenesen munkásszállásul [illegible] használtak~~

A zeneiskola tanárai nagy szerepet játszanak a zenekultúrát terjesztésben. Kamarazenei esteken lépnek fel a MMK-ban, a Darovi Muzeumban. Ott látjuk őket, s hallhatjuk szimfonikus zenei produkcióikat KISZ a HNF és más vállalati klubokban. Ismeretterjesztő előadásaikkal is igyekeznek előtegíteni a zenei ízlés és igényes fejlődését, a zenekultúrát szolgálva honájásulni a vajos Szimmelőlés-politikai törekvéseinek sikeres valóra váltásához.

1975-ben a megyében 2 önálló zeneiskola működött. D-ban és Sf. Ax előző városban 609, az utóbbiban 829 volt a növendékek száma.

A fiúzai dolgozó szülők köreben lényegesen nagyobb az igény a zene tanításiránt D-ban, ahol ilyen családokból a tanulók 56%-a kerül ki. Ez az arány csak 29%-ot mutat.

—.—

Dunaújvárosban a zenei oktatást már óvodáskortól kezdve igyekezett a Zeneiskola szolgálni. Ezért működött ezek éta az óvodáskorunk előképzője. Az iskola megszíttona tapint a képesítés nélküli ovonok előtt.

Vonós és fuvós ifjúsági zenekarok ebbentgetés a zene szeretetét az üzemekben, szakmunkáskepző intézetekben.

A tanárok jó és rendszeres együttműködést alakítottak ki az általános iskolákkal és a városi műsoros elnökséggel.

Fm. Klikkap A hangszeres zeneoktatás Fejér megyében. 1976. júl. 17.

Egy-egy koncert azt a célt is szolgalja, hogy a fiatal zeneiskolai tanárok mint előadóművészek is bemutatkozhassanak. Egy-egy koncert alkalmas arra, hogy egyként általa merhető legyen az elkövetkezendő évek zenei szinvonala, másként nagy vonalakban fel lehessen mérni, vajon a gyermekek zenei nevelése mennyire felkészült munkatársak, zenepedagógusok kezbe kerül.

1970-re a költségvetésben 460 ezer Ft-ot irányoztak elő, melyből a bérek 510 ezer Ft-ot tettek ki.
1971-re van említett összegeket 813, illetve 550 ezer forintot emeltek fel. Ez a növekedés vaz uj kosszerübb elhelyezési lehetőségekkel járt együtt. A ~~Bet~~ Gjörbe utcát a város első tanácselnöséről Berecz Bertalanról nevezték el. Az 1/a. sz. lakóépületet teljes egészében lakásokká alakitottak vissza. A volt Tanácsház épületében több szerv is elhelyezést kapott. (Zeneiskola, Bartók Mův. Ház ——————— rénlegei, MHSZ, autóköze-kedési Intézete, a Dunaujvárosi Kereskedelmi Vállalat klubja.)

tanács ob. által 1968. március 5-én tárgyalt jelentés annal a megállapítással folytatódott, hogy
" A lelkes zenetanárok közreműködését, aktív szereplését külön dicséret illeti."
Különösen akkor, ha figyelembe vesszük, hogy a lehetőségek a zeneknetura terjentésében korlátozottak voltak elősorban a tárgyi feltételek miatt.

Az 1968. évi feladatok közt szerepelt az, hogy ezen a helyzetben vártostatni lehessen, gondoskodni kell arról, hogy ~~a zeneiskola [illegible]~~ a November 7-téren volt tánácsház 2/3 részét a zeneiskola céljára átalakítsák. A terv dokumentációt meg rendezte a Városi Tanács Művelődésügyi Osztálya.